

Az élet legjobb neve: Isten

Interjú a 80 éves Fulbert Steffenskyvel

Fulbert Steffensky, akinek írásait viszonylag gyakran közöljük (az utóbbiakat ld. 2006. február és december, 2009. október és december, 2011. augusztus), 1933. július 7-én született a németországi Rehlingenben. Élete során több hazája is volt – nem csupán földrajzi értelemben, de ő ezeket nem hagyta el egyszerűen, hanem megtartotta, és összekapcsolta őket.

Miután katolikus és evangélikus teológiát tanult, tizenhárom éven át bencés szerzetesként élt Maria Laach-ban. Ezután áttért az evangélikus hitvallásra, anélkül hogy számúzta volna szívéből a katolikust, és feleségül vette Dorothea Sölle evangélikus teológusnőt. Vele együtt indította el Kölnben a „politikai esti imádságokat” (1968–1972). Számos spirituális cikk és könyv szerzője. Előbb a neveléstudomány professzora volt a Kölnben, majd 1998-as nyugdíjazásáig a valláspedagógia professzora Hamburgban. Tíz évvel Dorothea Sölle halála (2003) után Luzernbe költözött, és ismét megházasodott. Legutóbb Dorothea Söllével közösen írt könyvét adta ki ismét a Kreuz Verlag: Wider den Luxus der Hoffnungslosigkeit [A reménytelenség luxusa ellen].

„Minden út Rómába vezet”?

Minden utam elkerüli Rómát, de sok utam vezet a katolicizmushoz, annak szépségeihez és erősségeihez.

Vannak-e olyan pillanatok az életében, amikor Isten jelenlétét éli meg?

Vannak olyan időszakok és események, amelyeket így értelmezek. Amikor valamelyik unokámat tartom a karomban, akkor ez az élet iránti mély vonzalom pillanata. Amikor egy régi templomban ülök, és mérlegelem, milyen sokan mondtak itt köszönetet boldogságukért, siratták el a halottaikat, bánták meg vétkeiket és nevezték néven félelmeiket, akkor egy vagyok az élettel és annak legjobb nevével: Istennel. Ha képes vagyok felháborodni valamilyen igazságtalanságon, akkor ez olyan pillanat, amelyben Isten jelenlétét élem át.

Csodálkozik-e olykor Istenen?

Csodálkozni? Minél idősebb leszek, annál inkább megrettenek Isten titkától és Isten sötéttségétől. Istenképeink összetörnek, és hitünknek naponta fel kell támadnia a hitetlenség sírjából. A hit útja talán olyan út, amelyet összetört istenképek szegélyeznek.

Meghalhat-e Isten?

A bálványok halnak meg. Alkalmilag talán saját istenképeink is azon bálványok közé tartoznak, amelyek meghalnak. Isten él, erre fogadni mernék. Mindazonáltal tudom, hogy az ember elveszíthet egy fogadást.

Mi egyszerűbb: hinni vagy kételkedni?

A kételkedés egyszerűbb. A kételkedés magától az élettől kapja bőséges eledelét. Ha kívülről szemlélem magamat mint hívőt, akkor csodálkozom magamon: Hogyan hihetek annak az Istennek az irgalmasságában, akinek tudomása nélkül állítólag egy hajszál sem vész el a fejemről, amikor az agresszió és az ellenségesség a természet önfenntartásának egyik lényeges alapelve? Példaként megemlítem a más élőlények megsemmisítésének szolgálatában álló szépség egyik csodáját, a pókhálót. A pók „ért hozzá”, hogy úgy szője meg hálóját, hogy az építmény egésze sértetlen maradjon akkor is, ha a szálakat bizonyos helyen súlyos zsákmány vagy heves szél tépi meg. Ez a háló még egy hurrikánnak is képes ellenállni. Ezt a csodát azonban azzal a céllal szövö, hogy megsemmisítsen egy másik életet. A legmagasabb szintű célszerűség a legnagyobb mértékű agresszióval jár együtt. Mi hát az egészség az értelmé? Céljai világosak számomra. De az értelmé? A 104. zsoltár magasztalja Isten és az ő bölcs rendje dicsőségét. A föld telve van Isten jóságával, állítja. Valójában csupán a természet hideg szuverenitását írja le, amellyel mosolyogva osztja kegyeit, és hideg mosollyal semmisít meg életet. A zsoltár dicséri a fiatal oroszánt, amely zsák-

mányért ordít, és Istentől várja táplálékát. Ez az „Istentől jövő táplálék” a halálfélelmében bégető bárány vagy a halalos harapástól menekülni próbáló kecske.

„Mindenki rád vár, hogy kellő időben ételt adj neki”, áll a zsoltárban. A történelem során a legtöbb élőlény számára elmaradt a „kellő időben” érkezett étel, vagy „kellő időben” más teremtmények számára szolgáltak eledelül. Milyen ostobának és tébolyultnak, milyen kétségbeesettnek vagy milyen bátornak kell lennie valakinek, aki ezt nyitott szemmel látja, és mégis azt mondja: „Áldjad, én lelkem, az Urat”? A jóságban hinni munkát kíván. Alkalmilag le lehet olvasni az életről, de gyakran csak beleolvasni lehet.

Mit hiányol Jézusban?

Egyáltalán semmit.

Szívesen hozzáfűzne-e a Tízparancsolathoz egy tizenegyediket, és ha igen, mi lenne az?

Te, pap, lelkész vagy lelkésznök, ne beszélj olyan sokat a templomban!

A Jézus szájából elhangzott mondatok közül melyiket kedveli a leginkább?

Máté 27,26: „Istenem, Istenem, miért hagyta el engem?”

És melyiket hagyná ki a legszívesebben?

Máté 18,9: „Ha megbotránkoztat a szemed, vágd ki, és vedd el magadtól!” Nem tudok rájönni e mondás értelmére. De az effajta vallási radikalitás által tengernyi szenvedés zúdult a világra.

Mire törekedett Jézus: megjavítani a világot, elviselni a világot vagy elfeledni a világot?

Elfeledni a világot – ez olyan istenkáromlás, amelyet nem feltételezhetünk Jézusról. Az „elviselés” szép szó. Aki a világban él és szeret, annak el is kell viselnie a világot. Aki szeret, az nem ússza meg ép bőrrel, éppoly kevésbé, mint ahogy Isten sem ússza meg ép bőrrel. Engem erre tanít a keresztes. A világ megváltoztatása egyike Jézus alapvető céljainak. Ezt tanítja nekünk a Hegyi beszéd. A kicsi ne maradjon kicsi, a nagy ne maradjon nagy! Az elsők legyenek utolsókká, az utolsók elsőkké! A bénák táncoljanak, a némák daloljanak! A zsarnokok zuhanjanak le trónjukról, a megalázottak emelkedjenek föl! A bűnösök üljenek oda ahhoz az asztalhoz, amelyet tulajdonképpen nem számukra terítették meg! Mi ez, ha nem mindennek a megváltoztatása? De megváltoztatás helyett szívesebben fogalmaznák így: Jézus meg akarta gyógyítani a világot.

Illik Jézushoz a boldogság?

„Jézus volt a legboldogabb ember”, írta egyszer Dorothea Sölle. Igen, boldog volt, ha boldogságon nem individualista önmegvalósítást értünk. Méltóság, szabadság, ér-

telmes élet – én ezekkel a szavakkal szeretném meghatározni a boldogságot. És kinél találhatnánk meg ezeket a legvilágosabban, ha nem Jézusnál?

Ha Isten sötét oldalairól beszélünk, melyiket nevezné meg elsőként?

A hallgatását.

Az emberi történelem melyik alakja áll a legközelebb Jézushoz?

Sokat lehetne megnevezni; én Gandhit említeném: igazságosságot akart, békét akart, elviselte az erőszakot anélkül, hogy visszaütött volna. Jézus arcvonásait viselte.

Őn imádkozik-e Jézussal, vagy hozzá is?

Jézushoz nem imádkozom, de vele imádkozom, amikor belebújok az ő imáiba, a Miatyánkba, a zsoltárokba vagy az ő „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?”-jébe.

Hogyan tapasztalja meg Ön Szentlelket?

Elég kevésbé tapasztaltam még meg, de hiszek benne. Szkeptikusan tekintek a ma általános tapasztalatkeresésre. Hiszek Jézus Lelkében, amikor dadogó imáimat a Lélek sóhajtozásába öntöm bele (vö. Róm 8,26), és amikor Frankfurtban a Deutsche Bank előtt tüntetek az igazságtalan pénzügyi rendszer ellen.

Pál azt mondja: „Már nem én élek, hanem Krisztus él bennem” (Gal 2,20). Ki vagyok én akkor?

Szerencsére én nem csupán én magam vagyok, nem vagyok bebörtönözve a saját identitásomba. Egy régi szerel-

mes dal azt mondja: „Te az anyém vagy, én a tied vagyok, / légy ebben bizonyos! / Szívembe zártalak, / a kulcs elvesszett, / örökre benne kell lenned!”

Ez identitáscsere, amit a szeretet mindig megvalósít. Identitásom nem csupán önmagamban áll. Isten a mi szívünkben látta meg magát, és mi magunkat az ő szívében. Ez nem olyan kisajátítás, mint ahogyan a rabszolgákat sajátítja ki uruk akarata. Ezek a szeretet kisajátításai. Boldogság, hogy Istenben inkább otthon vagyunk, mint önmagukban.

Ha valaki el akarna menekülni Isten elől, mit tanácsolna neki, hová meneküljön?

Istenhez.

Ki mellett szeretne ülni a mennyei lakodalmas asztalnál?

Elhunyt feleségem, Dorothea Sölle mellett. S aztán még néhány eretnek mellett, akiket az egyház megégetett a századok folyamán. De ekkora tisztességben aligha lesz részem.

Az Ön számára mit jelent egyszerűen élni?

Úgy élni, hogy életmódommal ne zabáljam föl unokáim jövőjét. Egyszerűen élni azt jelenti, hogy megszabadulunk minden fölöslegestől, mert „a fölösleges dolgok fölöslegessé teszik az életet” (Pasolini).

Mindent egybevetve mi a legfontosabb az Ön számára?

Isten – és a szegények kenyere. Több fontos dolog nem létezik.

Forrás: imprimatur, 2013/6